

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession och lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i lagen om offentlig upphandling och koncession, det vill säga den så kallade upphandlingslagen, och i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster, det vill säga den så kallade försörjningslagen.

Genom de ändringar som föreslås i upphandlingslagen och försörjningslagen beaktas ändringarna i Europeiska unionens lagstiftning om annonsering av upphandlingar. Dessutom föreslås det att den tidsfrist som gäller Konkurrens- och konsumentverkets upphandlingstillsyn ändras.

I propositionen föreslås det dessutom att den brist i försörjningslagens ordalydelse som upptäckts vid Europeiska kommissionens granskning ska korrigeras.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Tillsyn över upphandlingar och Konkurrens- och konsumentverkets befogenheter	4
2.2 Annonsering om upphandlingar	5
2.3 Tillämpningsområdet för försörjningslagen	6
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	7
4.1 De viktigaste förslagen	7
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	7
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	7
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	7
5 Remissvar	8
6 Specialmotivering.....	10
6.1 Lagen om offentlig upphandling och koncession.....	10
6.2 Lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster	11
7 Ikraftträdande	12
LAGFÖRSLAG.....	13
1. Lag om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession.....	13
2. Lag om ändring av lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster.....	14
BILAGA	16
PARALLELLTEXT	16
1. Lag om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession.....	16
2. Lag om ändring av lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster.....	17

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Statsrådet överlämnade den 25 augusti 2022 till riksdagen regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession, lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster och 6 b § i straffregisterlagen (RP 115/2022 rd). Förutom de ändringsförslag som baserade sig på regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering föreslogs det att bestämmelserna om formulären för upphandlingsannonser och om tillsyn över upphandlingar skulle ändras. Regeringens proposition 115/2022 bereddes som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Under beredningen hördes centrala aktörer och en öppen remissbehandling av propositionen ordnades den 21 mars 2022–29 april 2022. Remissbehandlingen ordnades i tjänsten utlåtande.fi. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://tem.fi/sv/lagstiftningsprojekt> med identifieringskoden TEM072:00/2021.

Propositionen överlämnades till riksdagen den 25 augusti 2022 och utskotten hördes den 20 oktober 2022. I riksdagens skrivelse RSk 87/2022 rd den 4 april 2023 konstaterades det att propositionen förföll när riksdagen avslutade sitt arbete för valperioden 2019–2022. Genom denna proposition görs sådana tekniska ändringar i upphandlingslagen och försörjningslagen som ingick i regeringens proposition 115/2022 som förföll. Ändringarna gäller annonsering om upphandlingar och Konkurrens- och konsumentverkets tillsyn.

Som en teknisk ändring korrigeras också den brist i försörjningslagen som gäller försörjningsdirektivets tillämpningsområde och som upptäcktes vid Europeiska kommissionens granskning. Eftersom avsikten till denna del inte har varit att utfärda bestämmelser som avviker från skyldigheterna enligt direktiven, ska ordalydelsen i försörjningslagen kompletteras och korrigeras så att den bättre än i nuläget motsvarar ordalydelsen i försörjningsdirektivet (2014/25/EU).

Statsrådet bedömer de ändringar i upphandlingslagen och försörjningslagen som grundar sig på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering som en separat helhet.

Propositionen har i huvudsak beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Propositionen grundar sig på den regeringsproposition som förföll (RP 115/2022 rd). I propositionen har också beaktats de anmärkningar och synpunkter som framförts i utskottsfasen.

Propositionsutkastet har varit ute på en öppen remiss via webbtjänsten utlåtande.fi mellan den 28 augusti och den 7 oktober 2023. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://tem.fi/sv/lagstiftningsprojekt> med identifieringskoden TEM055:00/2023.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, nedan *upphandlingslagen*) och lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016, nedan *försörjningslagen*) trädde i kraft den 1 januari 2017. Genom dessa lagar genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (nedan *upphandlingsdirektivet*), Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (nedan *försörjningsdirektivet*) och Europaparlamentets och rådets direktiv

2014/23/EU om tilldelning av koncessioner (nedan *koncessionsdirektivet*), vilka antogs den 26 februari 2014. De bestämmelser om rättsskydd som finns i upphandlingslagstiftningen baserar sig på rättsmedelsdirektivet 665/1989/EEG och andra rättsmedelsdirektivet 92/13/EEG.

Direktiven, som gäller offentlig upphandling, lämnar inte något stort handlingsutrymme vid det nationella genomförandet. Viktigast bland de bestämmelser som faller inom medlemsstaternas prövningsrätt är de som gäller upphandling som inte omfattas av direktiven samt de bestämmelser för vilkas del direktiven uttryckligen ger medlemsstaterna prövningsrätt. Sådant handlingsutrymme som direktiven ger finns exempelvis i fråga om upphandling som underskrider EU-tröskelvärde samt förfaranden för konkurrensutsättning som gäller social- och hälsovårdstjänster. Genom den ändring av upphandlingslagen och försörjningslagen (1257/2021) som trädde i kraft den 1 juli 2021 åtgärdades de brister och oklarheter som framfördes i kommissionens formella underrättelse. Samtidigt utökades de upphandlande enheternas faktiska rätt att få information om de obligatoriska grunder för uteslutning som riktas mot anbudsgivarnas underleverantörer.

2.1 Tillsyn över upphandlingar och Konkurrens- och konsumentverkets befogenheter

Enligt 139 § i upphandlingslagen ska Konkurrens- och konsumentverket övervaka att upphandlingslagen iakttas. I första hand koncentreras tillsynen till direktupphandlingar som strider mot upphandlingslagen och till andra betydande upphandlingar som kan jämföras med direktupphandling där förfarandet varit grovt felaktigt eller diskriminerande. Enligt 141 § 2 mom. i upphandlingslagen ska Konkurrens- och konsumentverket göra en framställning om påföljder hos marknadsdomstolen inom sex månader från det att upphandlingskontraktet har ingåtts. Konkurrens- och konsumentverkets utredningsåtgärder avbryter preskriptionstiden, varefter en ny preskriptionstid börjar löpa.

Konkurrens- och konsumentverket har haft tillsynsuppgifter och -befogenheter i enlighet med upphandlingslagen sedan den 1 januari 2017. Under de första tillsynsåren har man upptäckt sådana utmaningar i fråga om tidsfristerna enligt den gällande upphandlingslagen som har påverkat genomförandet av tillsynen enligt 15 kap. i upphandlingslagen. Konkurrens- och konsumentverket eller sådana parter som eventuellt är intresserade av att lämna in tips eller begäranden om åtgärder till Konkurrens- och konsumentverket får ofta uppgifter om direktupphandling och avtalsändringar med fördröjning, varvid den tidsfrist på sex månader som satts ut för Konkurrens- och konsumentverket redan har hunnit löpa ut när verket får kännedom om saken. I sådana fall har Konkurrens- och konsumentverket, trots upphandlingens eventuellt betydande värde och uppenbara lagstridighet, inte haft möjlighet att inleda utredningsåtgärder inom den gällande tidsfristen eller att avbryta tidsfristen så att verket kan göra en framställning till marknadsdomstolen.

Den senare tidsfristen på sex månader, som börjar löpa efter att tidsfristen avbryts, har visat sig vara för kort för tillsynsverksamheten i praktiken. I enlighet med officialprincipen i förvaltningslagen ska Konkurrens- och konsumentverket i egenskap av myndighet ansvara för en tillräcklig utredning av ärendet. Beredningen av framställningen förutsätter i nästan alla fall att Konkurrens- och konsumentverket, efter att den upphandlande enheten har svarat på begäran om utredning, måste utarbeta och sända den upphandlande enheten en preciserande begäran om utredning samt reservera tillräckligt med tid för att besvara dessa begäranden om utredning. Bara utredningen av relevanta fakta i samband med ärendet tar ofta nästan två månader, under vilka den tidsfrist på sex månader som fastställts för Konkurrens- och konsumentverket löper. Tidsfristens otillräcklighet framhävs i situationer där Konkurrens- och konsumentverket inte får tillräckligt exakta svar av den upphandlande enheten på frågorna i en begäran om utredning, och i vilka utredningsprocessen därför tar längre tid än normalt, eller i situationer där den

upphandlande enheten inte kan lämna in svar på begäran om utredning inom den tidsfrist som Konkurrens- och konsumentverket satt ut och begär förlängd tid för att leverera de begärda uppgifterna och utredningarna. Den möjlighet att förena iakttagande av en uppmaning med vite som avses i 142 § i upphandlingslagen är i sådana fall inte ett effektivt sätt att säkerställa att Konkurrens- och konsumentverket får uppgifterna och kan utöva effektiv tillsyn. Verkets tidsfrist för att göra en framställning är kort och tidsfristen kan inte förlängas även om den upphandlande enhetens svar på en begäran om utredning skulle vara så bristfälliga att vitesförfarandet skulle bli obligatoriskt.

Förvaltningslagen förutsätter att den upphandlande enheten och andra berörda parter ska höras om de omständigheter som inverkar på saken efter att Konkurrens- och konsumentverket har färdigställt sin rättsliga bedömning i ärendet och det utkast till förvaltningsbeslut som ingår i bedömningen. Utkastet till förvaltningsbeslut ska sändas till hörande i betydande grad innan tidsfristen på sex månader gått ut, och Konkurrens- och konsumentverkets tid att inhämta utredningar och rättsliga bedömningar blir således förkortad. Genom hörandet ska den upphandlande enheten och övriga berörda parter ges tillräckligt med tid för att framföra sina synpunkter. För att de synpunkter och argument som framförs under hörandet ska kunna bedömas och vid behov beaktas bör det också efter hörandet reserveras tillräckligt med tid för att redigera och finslipa förvaltningsbeslutet innan Konkurrens- och konsumentverkets tidsfrist på sex månader löper ut.

Tidsfristen på sex månader för inledande av utredningar har visat sig vara för kort, i synnerhet i de fall då det finns brister i den upphandlande enhetens verksamhet också i större utsträckning när det gäller efterlevnaden av upphandlingslagen, eller om den upphandlande enheten har försummat avtalshanteringen i anslutning till sina upphandlingar. I sådana fall kan gällande lagstiftning leda till en situation där Konkurrens- och konsumentverket, inom ramen för den tidsfrist och de resurser som står till dess förfogande, kan utarbeta ett förslag till påföljder endast i samband med en del av de lagstridigheter som upptäckts i den upphandlande enhetens verksamhet. Detta beror på att Konkurrens- och konsumentverket inom ramen för den tillgängliga tiden och de tillgängliga resurserna i sådana omfattande och komplicerade ärenden på grund av den korta tidsfristen inte har möjlighet att utreda fakta, göra en rättslig bedömning och bereda förvaltningsbeslut i anslutning till ett stort antal direktupphandlingar.

Man har också i åtgärdsprogrammet för strategin för bekämpning av korruption fäst uppmärksamhet vid de problem som hänför sig till Konkurrens- och konsumentverkets tillsyn.

Upphandlingslagen och försörjningslagen bör ändras på det sätt som Konkurrens- och konsumentverket har framfört så att tillsynen över upphandlingar kan genomföras på det sätt som upphandlingsdirektiven möjliggör.

2.2 Annonsering om upphandlingar

I 59 § i upphandlingslagen finns bestämmelser om skyldigheten att göra upphandlingsannonser på de standardformulär som fastställts kommissionens genomförandeförordning (EG) nr 2015/1986 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) nr 842/2011, nedan *förordningen om standardformulär*. Antalet standardformulär har varit 25. Informationsinnehållet i standardformulären motsvarar det informationsinnehåll som krävs enligt upphandlingsdirektivet och dess bilagor. I praktiken sker användningen av standardformulären genom att de elektroniska annonsformulären i annonseringskanalen för offentlig upphandling fylls i.

Europeiska kommissionen har den 23 september 2019 utfärdat en genomförandeförordning (EU) 2019/1780 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986. Europeiska kommissionens genomförandeförordning baserar sig på den skyldighet som anges i upphandlingsdirektiven att offentligt publicera upphandlingsannonser. Genomförandeförordningen tillämpas från och med den 14 november 2022. Sådana standardformulär som avses i genomförandeförordning (EU) 2015/1986 får inte användas efter den 25 november 2023. I Finland har upphandlingsannonser gjorts enligt de nya standardformulären sedan den 1 september 2023.

Motiveringen till att annonseringen om offentlig upphandling har ändrats är utvecklingen av medlemsstaternas behov och teknik på området för upphandlingsdata som medlemsstaterna har framfört i tillämpningsförordningen. En annan motivering som nämns i förordningen är ”engångsprincipen” inom e-förvaltning, med stöd av vilken det går att minska den administrativa bördan och förbättra uppgifternas tillförlitlighet samt underlätta frivilligt publicerande av annonser som understiger EU:s tröskelvärde eller som grundar sig på ramavtal. De fastställda standardformulären bör fyllas i automatiskt med hjälp av uppgifter från tidigare annonser, tekniska specifikationer, anbud, avtal, nationella administrativa register och andra informationskällor.

Upphandlingslagen och försörjningslagen bör ändras så att de motsvarar den ändring som gäller annonseringen om upphandlingar.

2.3 Tillämpningsområdet för försörjningslagen

Inom energisektorn omfattar försörjningslagens tillämpningsområde tjänster för allmänheten i samband med produktion, överföring eller distribution av gas eller värme samt leverans av gas och värme till näten. I artikel 14 i försörjningsdirektivet definieras prospektering efter eller utvinning av kol eller andra fasta bränslen samt utvinning av olja och gas som verksamhet som omfattas av direktivets tillämpningsområde. För Finlands del är prospektering efter och brytning av i enlighet med 6 § i försörjningslagen bräntorv verksamhet som kan jämföras med prospektering efter och utvinning av fasta bränslen.

3 Målsättning

Syftet med ändringen av upphandlingstillsynen är att säkerställa att Konkurrens- och konsumentverket får tillräckligt med tid att göra en rättslig bedömning av tillsynen och att göra en framställning till marknadsdomstolen om att påföljd ska bestämmas.

Syftet med de ändringsförslag som gäller annonsering om upphandling är att ta konsekvenserna av den ändring som gäller annonsering om upphandling inom Europeiska unionen.

Ett ytterligare mål är att sätta i kraft den precisering av lagens tillämpningsområde som kommissionen förutsätter i fråga om utvinning av olja och naturgas och andra fasta bränslen ur marken.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att 141 § 2 mom. ändras vad gäller tidsfristen för Konkurrens- och konsumentverkets framställning till marknadsdomstolen. Genom att tidsfristen förlängs till ett år förbättras tillsynen över upphandlingar.

Bestämmelserna om annonsering om upphandlingar i 59 och 60 § ändras så att Europeiska kommissionens reform av standardformulären för annonsering om upphandlingar beaktas.

Det föreslås att 6 § i försörjningslagen ändras så att lagen förutom torv också ska tillämpas på utvinning av olja och gas samt på prospektering efter och utvinning av kol eller andra fasta bränslen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

I den ändring som gäller annonsering om upphandlingar är det fråga om det praktiska genomförandet av EU:s förordning om standardformulär på nationell nivå. Genomförandet av EU:s förordning om standardformulär sker i praktiken under finansministeriets styrning genom att behövliga ändringar görs i de nationella annonseringsformulären. Den föreslagna propositionen är till sin natur en som ökar antalet möjligheter och dess konsekvenser för annonseringen av upphandlingar är således begränsade. Den fortsatta reformen av annonseringen kan ha positiva konsekvenser för företag i och med att annonseringen av upphandlingar blir smidigare och deltagandet i anbudsförfarandet blir lättare.

Ändringarna i fråga om tillsynen över upphandlingar kan föranleda kostnader för Konkurrens- och konsumentverket när det utövar tillsyn över upphandlingar. De ekonomiska konsekvenserna bedöms dock vara ringa, eftersom det rör sig om en förlängning av tidsfristen för den tillsyn som Konkurrens- och konsumentverket redan utövar och tillsynens verksamhetsområde inte utvidgas genom den.

Den ändring av försörjningslagens tillämpningsområde som gäller prospektering efter och utvinning av andra fasta bränslen än torv bedöms inte ha några konsekvenser. Enligt nuvarande uppgifter finns det med beaktande av Finlands geografiska läge inga andra fasta bränslen än torv i marken. Ändringen är till denna del i stor utsträckning teknisk.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Ändringarna i fråga om tillsynen över upphandlingar kan medföra osäkerhetsfaktorer som försämrar upphandlingsbeslutens varaktighet i de upphandlande enheternas upphandlingsverksamhet när den upphandlande enheten genomför upphandlingen i form av en direktupphandling utan att publicera en annons om direktupphandling enligt 60 § i upphandlingslagen. Den upphandlande enheten kan genom att publicera en sådan annons om direktupphandling som avses i 131 § undvika eventuella negativa konsekvenser av ändringsförslaget.

5 Remissvar

Vid remissbehandlingen under perioden den 28 augusti–den 7 oktober 2023 inkom sammanlagt 15 svar. Utlåtanden lämnades av Finlands näringsliv rf, Hansel Ab, Helsingfors stad, Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab, Folkpensionsanstalten, Konkurrens- och konsumentverket, kommunikationsministeriet, Västra Nylands välfärdsområde, marknadsdomstolen, Sailab - MedTech Finland ry, Senatfastigheter, Finlands Kommunförbund rf, Företagarna i Finland rf, statsrådets kansli och finansministeriet. Utöver de ovannämnda utlåtandena konstaterade miljöministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, försvarsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, utrikesministeriet och högsta förvaltningsdomstolen att de inte har något att yttra i ärendet.

Allmänt taget understödde remissinstanserna de föreslagna ändringarna, men en del av remissinstanserna motsatte sig förslagen, då de medför utmaningar vad gäller tillämpningen av lagstiftningen och punkter som medför rättslig osäkerhet. En del av remissinstanserna ansåg att inte alla ändringar kan betraktas som enbart tekniska ändringar.

Ändring av annonsering om upphandlingar och bemyndigande att utfärda förordning

Den största delen av remissinstanserna understödde ändringen som gäller annonseringen om upphandlingar. Flera remissinstanser, såsom finansministeriet, Finlands Kommunförbund rf, Helsingfors stad, Valfärdsområdesbolaget Hyvil Ab och Västra Nylands välfärdsområde, föreslog dock att de nya namnen på standardformulären i kommissionens genomförandeförordning (EU 2019/1780) bör beaktas också i lagreformen. Remissinstanserna framförde att det i 58 § i kapitlet om annonsering av upphandlingar i upphandlingslagen finns bestämmelser om de annonser som den upphandlande enheten ska sända för publicering och i 60 § om de standardformulär som den upphandlande enheten ska använda vid annonseringen. Remissinstanserna framförde i sina utlåtanden att det på grund av ändringen av EU:s förordning om standardformulär råder eventuell juridisk oklarhet och föreslog också att 58 och 60 § i upphandlingslagen ändras så att de motsvarar ordalydelsen i artiklarna 1 och 2 i EU:s förordning om standardformulär.

Många remissinstanser ansåg att förordningen om annonsering av upphandlingar i sig är ändamålsenlig. Statsrådets kansli föreslog dessutom att bemyndigandet att utfärda förordning ska preciseras i fråga om den tidsram inom vilken förordningen ska utfärdas. Hansel Ab föreslog i sitt utlåtande att bemyndigandet att utfärda förordning i 28 § i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling förenhetligas så att finansministeriet i stället för statsrådet också vid dessa upphandlingar kan utfärda bestämmelser om annonsering om upphandlingar.

Flera av remissinstanserna, såsom Hansel Ab, uttryckte oro över den eventuella ökningen av det administrativa arbetet för de upphandlande enheterna, om det nationellt föreskrivs om nya annonseringsskyldigheter för de upphandlande enheterna och ställs ytterligare krav på informationsinnehållet. Dessutom framförde Senatfastigheter i sitt utlåtande att man vid utvecklingen av elektroniska konkurrensutsättningssystem bör fästa uppmärksamhet vid användbarheten också ur anbudsgivarnas synvinkel.

I fråga om bemyndigandet att utfärda förordning framförde finansministeriet och Finlands näringsliv rf att bemyndigandet inte behövs utan att det är fråga om sedvanlig administrativ styrning. Finansministeriet föreslog att bestämmelsen i 60 § i den gällande upphandlingslagen om finansministeriets skyldighet att driva annonseringssystemet HILMA ger ministeriet tillräckliga befogenheter att sköta uppgiften inom de gränser som anges i EU-förordningen om standardformulär som avses i 59 §. Finansministeriet betonade i sitt utlåtande att EU-

förordningen är direkt tillämplig rätt och att driva annonseringssystemet inom ramen för den inte kräver nationell reglering. Folkpensionsanstalten lyfte dessutom fram att ett problem uppstår om nya annonseringsskyldigheter och tvingande bestämmelser om deras informationsinnehåll utfärdas genom förordning i fråga om nationella upphandlingar och småskaliga upphandlingar som inte omfattas av upphandlingslagens tillämpningsområde.

Ändring som gäller Konkurrens- och konsumentverkets upphandlingstillsyn

Flera av remissinstanserna, såsom Finlands näringsliv rf, Konkurrens- och konsumentverket, Sailab - MedTech Finland ry och Folkpensionsanstalten, understödde förslaget om att förlänga tidsfristen för Konkurrens- och konsumentverkets upphandlingstillsyn.

Företagarna i Finland rf understödde det mål som gäller ändringen av tillsynen över upphandlingar, men föreslog i sitt utlåtande att ett mer ändamålsenligt sätt att effektivisera tillsynen är att öka Konkurrens- och konsumentverkets resurser i stället för att förlänga tidsfristerna för tillsynen.

En del av remissinstanserna, såsom Helsingfors stad, Västra Nylands välfärdsområde, Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab och Finlands Kommunförbund motsatte sig den ändring som gäller upphandlingstillsynen. Helsingfors stad framförde i sitt utlåtande att förslaget äventyrar att rättsmedlen vid offentlig upphandling tillämpas på ett tidsmässigt effektivt sätt. Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab och Finlands Kommunförbund föreslog att problemet med tillsynen över upphandlingar kan åtgärdas på andra sätt, såsom genom att styra myndigheterna till att mer aktivt utreda problemet muntligt genom förhandlingar och diskussioner.

Marknadsdomstolen framförde i sitt utlåtande oro över eventuellt överlappande rättsprocesser samt en eventuell konflikt mellan 147 § 5 mom. 2 punkten i upphandlingslagen och den föreslagna ändringen i fråga om tiden för ändringssökande. Enligt marknadsdomstolens syn gör förslaget det möjligt att det när Konkurrens- och konsumentverket gör en eventuell egen framställning om direktupphandling redan finns besvär som gäller samma direktupphandling anhängiga i marknadsdomstolen eller att marknadsdomstolen redan har hunnit behandla ärendet. Enligt marknadsdomstolen bör man sträva efter att så effektivt som möjligt förhindra att sådana situationer uppstår.

Ändringsförslag som gäller utredning av underleverantörers lämplighet

Remissinstanserna understödde de förtydligande ändringarna i fråga om underleverantörernas lämplighet. Flera remissinstanser, såsom Helsingfors stad, Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab, Folkpensionsanstalten och Finlands Kommunförbund lyfte dock fram att det fortfarande finns oklarhet i fråga om skyldigheten att utesluta underleverantörer, trots ändringarna. Helsingfors stad föreslog att paragrafen förtydligas med avseende på dess rubrik och bestämmelserna om resursunderleverantörer.

Västra Nylands välfärdsområde motsatte sig ändringsförslaget om uteslutning av underleverantörer och anser att det fortfarande lämnar rum för tolkning och ökar mångtydigheten till exempel när det gäller användningen av europeiska enhetliga upphandlingsdokument (ESPD).

Övriga kommentarer från remissinstanserna

Utöver de föreslagna ändringarna lyfte remissinstanserna i sina utlåtanden också fram vissa andra synpunkter i anslutning till offentlig upphandling, såsom behovet av att möjliggöra

elektronisk kontroll av straffregisterutdrag. Dessutom påpekade flera remissinstanser, såsom Senatfastigheter och Företagarna i Finland rf, att regeringsprogrammets mål för reformen av upphandlingslagen inte uppnås genom denna proposition. Finlands näringsliv rf framförde dessutom att föreningen påskyndar genomförandet av föresatserna i regeringsprogrammet.

Sammanfattning av remissvaren

Med beaktande av sammanfattningen av remissvaren anser arbets- och näringsministeriet att det är ändamålsenligt att precisera förslagen om annonseringen om upphandlingar och om uteslutning av underleverantörer. När det gäller förslaget om Konkurrens- och konsumentverkets tillsyn över upphandlingar anser arbets- och näringsministeriet att det finns skäl att komplettera förslaget med ett förbud mot att Konkurrens- och konsumentverket gör en framställning i sådana situationer där besvär som gäller samma direktupphandling redan är anhängiga i marknadsdomstolen eller där marknadsdomstolen redan har hunnit behandla ärendet.

Förslaget om bemyndigandet att utfärda förordning kommer att slopas på basis av finansministeriets och Finlands näringsliv rf:s utlåtanden.

6 Specialmotivering

6.1 Lagen om offentlig upphandling och koncession

59 §. Skyldighet att använda EU:s standardformulär och gemensamma terminologi vid offentlig upphandling (CPV). I paragrafen hänvisningsbestämmelserna i förordningen om standardformulär korrigeras så att de motsvarar den nya EU-förordningen om standardformulär.

Paragrafens 1 mom. preciseras i fråga om hänvisningsbestämmelserna i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1986 om upphävande av kommissionens genomförandeförordning (EU) N:o 842/2011, nedan *förordningen om standardformulär*. Europeiska kommissionen har den 23 september 2019 utfärdat en genomförandeförordning (EU) 2019/1780 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986. Europeiska kommissionens genomförandeförordning baserar sig på den skyldighet som anges i upphandlingsdirektiven att offentligt publicera upphandlingsannonser. Europeiska kommissionens genomförandeförordning har tillämpats sedan den 14 november 2022. Sådana standardformulär som avses i genomförandeförordning (EU) 2015/1986 får inte användas efter den 25 november 2023. Genom den ändring som föreslås genomförs på nationell nivå Europeiska kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780.

60 §. Publicering av upphandlingsannonser. I paragrafen ändras bestämmelsen om annonsering av upphandlingar så att annonseringen är förenlig med det som föreskrivs i Europeiska kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1986.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att det motsvarar den ändring i kommissionens genomförandeförordning som gäller annonsering om upphandlingar. Enligt 3 mom. ska andra än i 1 och 2 mom. avsedda EU-annonser som fastställs genom förordningen om standardformulär avfattas direkt på den webbplats på adressen <https://simap.ted.europa.eu> som drivs av Europeiska unionens publikationsbyrå, på de standardformulär som fastställts av Europeiska kommissionen. Ändringen är teknisk och i den korrigeras den webbadress som ändrades i samband med reformen av genomförandeförordningen.

141 §. *Konkurrens- och konsumentverkets framställning till marknadsdomstolen.* I paragrafen föreskrivs det närmare om de nya tidsfristerna för Konkurrens- och konsumentverkets upphandlingstillsyn.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om en ny tidsfrist för framställningar till marknadsdomstolen så att Konkurrens- och konsumentverket kan göra en framställning till marknadsdomstolen enligt 1 mom. inom 12 månader från det att upphandlingskontraktet ingicks. Den nuvarande tidsfristen är sex månader.

Enligt artikel 83.2 i upphandlingsdirektivet och artikel 45.2 i koncessionsdirektivet ska tillsynsmyndigheterna eller tillsynsstrukturerna ha befogenhet att informera nationella revisionsmyndigheter, domstolar eller andra relevanta myndigheter eller strukturer om problem som tillsynsmyndigheterna eller tillsynsstrukturerna upptäcker på eget initiativ eller efter att de har fått kännedom om särskilda förseelser eller systemrelaterade problem. Rättsskyddsdirektivet (2007/66/EG) förutsätter att tidsfristen för att bestämma påföljder är minst sex månader, men den maximala tidsfristen för att bestämma påföljder anges inte i direktivet.

Tidsfristen på ett år möjliggör den tillsynsverksamhet som direktiven förutsätter i synnerhet när en tillräcklig utredning av fakta och hörande av parterna kräver flera månader eller när det har gått mer än 6 månader från det att upphandlingskontraktet ingicks eller ändringen gjordes.

Paragrafens 3 mom. förtydligas så att en framställning enligt 1 mom. inte kan göras om ärendet redan har avgjorts i marknadsdomstolen med anledning av besvär. Genom ändringen förebygger man att det uppstår en situation där Konkurrens- och konsumentverket överväger att göra en egen framställning om direktupphandling och det redan finns besvär som gäller samma direktupphandling anhängiga i marknadsdomstolen eller marknadsdomstolen redan har hunnit behandla ärendet. Dessutom förtydligas momentet i fråga om gemensam behandling av framställningar och besvär. Marknadsdomstolen är inte skyldig att behandla besvären gemensamt i en situation där besvären till exempel har kommit in för sent eller återkallas. Då kan besvären behandlas och avgöras som ett separat ärende från marknadsdomstolens behandling. Genom ändringen blir behandling av upphandlingsärenden i marknadsdomstolen smidigare.

6.2 Lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

6 §. *Energiförsörjning.* Det föreslås att 5 mom. ändras så att tillämpningsområdet för försörjningslagen utöver prospektering efter och brytning av torv också omfattar prospektering efter och utvinning av andra fasta bränslen. Enligt artikel 14 i försörjningsdirektivet ska direktivet tillämpas på verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område för att a) utvinna olja eller gas, b) prospektera efter eller utvinna kol eller andra fasta bränslen. Ändringen baserar sig på kommissionens granskning av det nationella genomförandet av upphandlingsdirektivet. Genom ändringen säkerställs det att försörjningslagen till denna del överensstämmer med kraven i direktivet.

63 §. *Skyldighet att använda EU:s standardformulär och gemensamma terminologi vid offentlig upphandling (CPV).* Paragrafens 1 mom. ändras i fråga om hänvisningsbestämmelserna i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1986 om upphävande av kommissionens genomförandeförordning (EU) N:o 842/2011, nedan förordningen om standardformulär. Ändringen motsvarar ändringen i 59 § 1 mom. i den föreslagna upphandlingslagen.

64 §. Publicering av upphandlingsannonser. I 3 mom. föreslås ändringar vad gäller standardformulären för annonsering av upphandlingar. Ändringen grundar sig på ändringen i Europeiska kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780) om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986 ("eForms") och motsvarar ändringen i 60 § i den föreslagna upphandlingslagen.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft så snart som möjligt.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) 59 § 1 mom., 60 § 3 mom. och 141 § 2 och 3 mom. som följer:

59 §

Skyldighet att använda EU:s standardformulär och gemensamma terminologi vid offentlig upphandling (CPV)

De annonser som avses i 58 § ska göras på de standardformulär som fastställts i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986 ("eForms"), nedan *förordningen om standardformulär*. I annonserna ska finnas den information som anges i bilaga V till upphandlingsdirektivet.

60 §

Publicering av upphandlingsannonser

Övriga EU-annonser som fastställs genom förordningen om standardformulär ska avfattas direkt på den webbplats på adressen <https://simap.ted.europa.eu> som drivs av Europeiska unionens publikationsbyrå, på de standardformulär som fastställts av Europeiska kommissionen. En kopia av annonsen ska i statistikföringssyfte sändas till den instans som arbets- och näringsministeriet meddelat.

141 §

Konkurrens- och konsumentverkets framställning till marknadsdomstolen

Den framställning som avses i 1 mom. ska göras inom 12 månader från det att upphandlingskontraktet har ingåtts. Konkurrens- och konsumentverkets utredningsåtgärder avbryter preskriptionstiden, varefter en ny preskriptionstid börjar löpa.

Den framställning som avses i 1 mom. tas inte upp till prövning i marknadsdomstolen om ärendet redan är anhängigt eller avgjort. Om ett besvär som gäller samma upphandling blir anhängigt vid marknadsdomstolen under den tid det ärende som Konkurrens- och konsumentverkets framställning gäller är anhängigt och besväret inte avvisas eller behandlingen av ärendet inte förfaller, ska framställningen och besväret avgöras vid samma behandling.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) 6 § 5 mom., 63 § 1 mom. och 64 § 3 mom. som följer:

6 §

Energiförsörjning

Denna lag tillämpas på verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område för prospektering efter eller brytning av brännstörv eller prospektering efter eller utvinning av andra fasta bränslen ur marken eller utvinning av olja eller gas.

63 §

Skyldighet att använda EU:s standardformulär och gemensamma terminologi vid offentlig upphandling (CPV)

De annonser som avses i 62 § ska göras på de standardformulär som fastställts i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986 ("eForms"), nedan *förordningen om standardformulär*. I annonserna ska finnas den information som anges i bilagorna VI, X, XI och XII till försörjningsdirektivet.

64 §

Publicering av upphandlingsannonser

Övriga EU-annonser som fastställs genom förordningen om standardformulär ska avfattas direkt på den webbplats på adressen <https://simap.ted.europa.eu> som drivs av Europeiska unionens publikationsbyrå, på de standardformulär som fastställts av Europeiska kommissionen. En kopia av annonsen ska i statistikföringssyfte sändas till den instans som arbets- och näringsministeriet meddelat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 14 november 2023

Statsminister

Petteri Orpo

Arbetsminister Arto Satonen

1.

Lag

om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) 59 § 1 mom., 60 § 3 mom. och 141 § 2 och 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

59 §

*Skyldighet att använda EU:s
standardformulär och gemensamma
terminologi vid offentlig upphandling (CPV)*

De annonser som avses i 58 § ska göras på de standardformulär som fastställts i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1986 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) nr 842/2011, nedan förordningen om standardformulär. I annonserna ska finnas den information som anges i bilaga V till upphandlingsdirektivet.

59 §

*Skyldighet att använda EU:s
standardformulär och gemensamma
terminologi vid offentlig upphandling (CPV)*

De annonser som avses i 58 § ska göras på de standardformulär som fastställts i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986 ("eForms"), nedan *förordningen om standardformulär*. I annonserna ska finnas den information som anges i bilaga V till upphandlingsdirektivet.

60 §

Publicering av upphandlingsannonser

Övriga EU-annonser som fastställs genom förordningen om standardformulär ska avfattas direkt på den webbplats på adressen <http://simap.europa.eu/enotices/> som drivs av Europeiska unionens publikationsbyrå, på de standardformulär som fastställts av Europeiska kommissionen. En kopia av annonsen ska i statistikföringssyfte sändas till den instans som arbets- och näringsministeriet meddelat.

60 §

Publicering av upphandlingsannonser

Övriga EU-annonser som fastställs genom förordningen om standardformulär ska avfattas direkt på den webbplats på adressen <https://simap.ted.europa.eu> som drivs av Europeiska unionens publikationsbyrå, på de standardformulär som fastställts av Europeiska kommissionen. En kopia av annonsen ska i statistikföringssyfte sändas till den instans som arbets- och näringsministeriet meddelat.

141 §

*Konkurrens- och konsumentverkets
framställning till marknadsdomstolen*

Den framställning som avses i 1 mom. ska göras inom sex månader från det att upphandlingskontraktet har ingåtts. Konkurrens- och konsumentverkets utredningsåtgärder avbryter preskriptionstiden, varefter en ny preskriptionstid börjar löpa.

Konkurrens- och konsumentverket kan inte göra den framställning som avses i 1 mom. om ärendet redan är anhängigt vid marknadsdomstolen till följd av besvär. Om ett besvär som gäller samma upphandling blir anhängigt vid marknadsdomstolen under den tid det ärende som Konkurrens- och konsumentverkets framställning gäller är anhängigt, ska framställningen och besväret avgöras vid samma behandling.

141 §

*Konkurrens- och konsumentverkets
framställning till marknadsdomstolen*

Den framställning som avses i 1 mom. ska göras inom 12 månader från det att upphandlingskontraktet har ingåtts. Konkurrens- och konsumentverkets utredningsåtgärder avbryter preskriptionstiden, varefter en ny preskriptionstid börjar löpa.

Den framställning som avses i 1 mom. tas inte upp till prövning i marknadsdomstolen om ärendet redan är anhängigt *eller avgjort*. Om ett besvär som gäller samma upphandling blir anhängigt vid marknadsdomstolen under den tid det ärende som Konkurrens- och konsumentverkets framställning gäller är anhängigt *och besväret inte avvisas eller behandlingen av ärendet inte förfaller*, ska framställningen och besväret avgöras vid samma behandling.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) 6 § 5 mom., 63 § 1 mom. och 64 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 §

Energiförsörjning

Denna lag tillämpas på verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område för prospektering eller brytning av bräntorv.

63 §

*Skyldighet att använda EU:s
standardformulär och gemensamma
terminologi vid offentlig upphandling (CPV)*

De annonser som avses i 62 § ska göras på de standardformulär som fastställts i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1986 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) nr 842/2011, nedan förordningen om standardformulär. I annonserna ska finnas den information som anges i bilagorna VI, X, XI och XII till försörjningsdirektivet.

64 §

Publicering av upphandlingsannonser

Övriga EU-annonser som fastställs genom förordningen om standardformulär ska avfattas direkt på den webbplats på adressen <http://simap.europa.eu/notices> som drivs av Europeiska unionens publikationsbyrå, på de standardformulär som fastställts av Europeiska kommissionen. En kopia av annonsen ska i statistikföringssyfte sändas till den instans som arbets- och näringsministeriet meddelat.

Föreslagen lydelse

6 §

Energiförsörjning

Denna lag tillämpas på verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område för prospektering efter eller brytning av bräntorv *eller prospektering efter eller utvinning av andra fasta bränslen ur marken eller utvinning av olja eller gas.*

63 §

*Skyldighet att använda EU:s
standardformulär och gemensamma
terminologi vid offentlig upphandling (CPV)*

De annonser som avses i 62 § ska göras på de standardformulär som fastställts i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986 ("eForms"), nedan *förordningen om standardformulär*. I annonserna ska finnas den information som anges i bilagorna VI, X, XI och XII till försörjningsdirektivet.

64 §

Publicering av upphandlingsannonser

Övriga EU-annonser som fastställs genom förordningen om standardformulär ska avfattas direkt på den webbplats på adressen <https://simap.ted.europa.eu> som drivs av Europeiska unionens publikationsbyrå, på de standardformulär som fastställts av Europeiska kommissionen. En kopia av annonsen ska i statistikföringssyfte sändas till den instans som arbets- och näringsministeriet meddelat.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .